

Analiza kakovosti odnosov med policisti in prebivalci v Sloveniji¹

Gorazd Meško,² Urška Pirnat,³ Vanja Ida Erčulj,⁴ Rok Hacin⁵

V prispevku se osredotočamo na raziskovanje kakovosti odnosov med policisti in prebivalci v Sloveniji. Primerjali smo zaznave vzajemnega spoštovanja, kakovosti medsebojnih odnosov, pripravljenosti za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih in pripravljenosti za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti. V vzorec smo vključili 520 policistov s policijskih postaj in 1.266 prebivalcev iz 24 slovenskih občin. Rezultati t-testov in ANOVE so pokazali, da so med policisti in prebivalci razlike v zaznavi medsebojnih odnosov ter pripravljenosti za sodelovanje pri temeljnih policijskih dejavnostih in dejavnostih policijskega dela v skupnosti. Rezultati regresijskih analiz so pokazali, da se odnosi med policisti in prebivalci, pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih nalogah, spol, osebni dohodek in velikost občine prebivališča povezujejo s pripravljenostjo prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti. Pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih se visoko pozitivno povezuje s pripravljenostjo prebivalcev za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti, kar kaže na to, da prebivalci ne razlikujejo med različnimi dejavnostmi policije, ampak gre za splošno pripravljenost za sodelovanje s policijo. V sklepu razpravljamo o ugotovitvah študije, razkrivamo omejitve študije in podamo predloge za prihodnje raziskovanje.

Gljučne besede: policija, prebivalci, odnosi, lokalna skupnost, Slovenija

UDK: 351.741(497.4)

1 Uvod

Izvajanje policijske dejavnosti v Evropi v 20. stoletju je ob demokratizaciji držav doživelo korenite spremembe (Lobnikar, Sotlar in Meško, 2013). Tradicionalne oblike policijskega dela – v ospredju sta bila osredotočenost na preiskovanje kaznivih dejanj in boj proti kriminaliteti – so se začele spreminjati oziroma so se nadgradile v pristope in oblike policijskega dela, ki se približujejo prebivalcem in temeljijo

na partnerstvu⁶ ter medsebojnem zaupanju med policijo in prebivalci (Bayley, 2006; Jere, Sotlar in Meško, 2012; Meško, 2001; Tominc, 2013). Policijsko delo v skupnosti, kot eno izmed najbolj prepoznavnih oblik netradicionalnih pristopov v policijskem delu, temelji na ideji, da prebivalci lokalne skupnosti kot pomemben in odgovoren partner prispevajo k ohranjanju družbene blaginje, katere del je tudi varnost prebivalcev. Gre za pomik iz reaktivne policijske dejavnosti v smer proaktivnega delovanja policije z namenom čim boljšega zagotavljanja varnosti, pa tudi občutkov varnosti (t. i. zmanjšanja strahu pred kriminaliteto in drugimi pojavi, ki ogrožajo prebivalstvo). Lobnikar, Prisljan in Modic (2016) so poudarili, da je cilj policijskega dela v skupnosti izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev z vidika zmanjšanja ogroženosti z varnostnimi pojavi. Pri vzpostavljanju partnerskega

¹ Prispevek je nastal v okviru programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru. Projekt z naslovom Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (2015–2018) financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS, številka projekta P5-0397).

² Dr. Gorazd Meško, redni profesor za kriminologijo in predstojnik Inštituta za varstvoslovje na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: gorazd.mesko@fvv.uni-mb.si

³ Urška Pirnat, mag. varst., asistentka in mlada raziskovalka na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: urska.pirnat@fvv.uni-mb.si

⁴ Mag. Vanja Ida Erčulj, predavateljica na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: vanja.erculj@fvv.uni-mb.si

⁵ Dr. Rok Hacin, docent na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: rok.hacin@fvv.uni-mb.si

⁶ Partnerstvo na splošni ravni se pojmuje kot dejavno sodelovanje med prebivalci in policijo pri različnih policijskih dejavnostih, medtem ko se formalizirano partnerstvo v skladu z Zakonom o lokalni samoupravi (2007) kaže v ustanavljanju (so)svetov za varnost v občinah ter četrtnih in krajevnih skupnostih, kjer se sestajajo predstavniki lokalnih oblasti in različnih služb na lokalni ravni ter predstavniki civilne družbe (Meško in Lobnikar, 2005). V prispevku se usmerjamo na ocenjevanje odnosov med lokalnim prebivalstvom in policisti, medtem ko delovanja občinskih svetov za varnost ne bomo obravnavali.

odnosa⁷ med policijo in prebivalci je pomembno, kako prebivalci zaznavajo policijo in njeno delo. Poudariti je treba razliko med ukrepi, osredotočenimi na nekatere skupnosti (angl. *community focused policing*; skupnost se razume kot težava, in ne kot rešitev, policija informacije in sodelovanje prebivalcev izkoristi za še bolj represivno delo), in ukrepi, usmerjenimi v skupnost (pri teh gre za pobude iz skupnosti in dejavno vlogo skupnosti in drugih organizacij poleg policije)⁸ (Gau, 2010; Jesilow, Meyer in Namazzi, 1995; Reisig in Parks, 2003; Skogan, 2009).

Policija ne more učinkovito delovati sama, temveč potrebuje podporo skupnosti in pomoč prebivalcev. Brez partnerskega odnosa, ki temelji na transparentnosti, neprestani komunikaciji in pravičnosti, sta vzpostavljanje reda in preprečevanje kriminalitete manj učinkovita (Goodman-Delahunty, 2010; Sunshine in Tyler, 2003). Vključevanje prebivalcev in vzpostavljanje ustreznih odnosov med policijo in prebivalci na lokalni ravni omogočata učinkovitejše odzivanje na potrebe ali zahteve prebivalcev ter izboljšujeta delovanje policije pri obvladovanju kriminalitete in drugih kršitev (Buren, 2007). Policijsko delo v skupnosti je pomembna sestavina policijskih dejavnosti v demokratični družbi (Shilston, 2015), ki kakovostno dopolnjuje druge nadzorstvene dejavnosti policije.

Slovenska policija sledi sodobnim načelom policijskega dela v skupnosti oziroma v skupnost usmerjenega policijskega dela že od osamosvojitve Slovenije leta 1991, ko so se stare prakse izvajanja policijske dejavnosti z reformami začele preoblikovati v dejavnosti, ki so vsebovale elemente policijskega dela v skupnosti, značilne za zahodne demokratične države

⁷ Odnos pojmuje v skladu z opredelitvijo v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2019), ki navaja, da je odnos nekaj, *kar se izraža, kaže v ravnanju s kom, vedenju do koga; ob skupni dejavnosti; kar se izraža, kaže v ravnanju s kom, vedenju do koga; kar se izraža, kaže v ocenjevanju, presojanju česa.*

⁸ Corder (2014) poudarja dimenzije policijskega dela v skupnosti. Te dimenzije so: *filozofska dimenzija* (sodelovanje s prebivalci, širjenje policijskih funkcij od izključno represivnih tudi na socialne funkcije, prilagajanje ukrepov potrebam skupnosti), *strateška dimenzija* (operativni vidiki policijskega dela, ki so prilagojeni različnim skupnostim, izvajanje skupnih dejavnosti z drugimi institucijami in posamezniki, usmerjenost na določena geografska območja in poudarek na preventivni dejavnosti), *taktična dimenzija* (konkretni programi, prakse in vedenje policistov, ki vključuje ustrezno komuniciranje z različnimi ljudmi v skupnosti in upošteva njihove potrebe, pozitivne interakcije, pozitiven odnos, razvoj partnerstva in dejavno reševanje problemov) in *organizacijska dimenzija* (ustrezna organizacijska struktura, vodenje, pošiljanje informacij, mentorstvo in stiki z javnostmi). Vse dimenzije obravnavajo odnosni vidik policijskega dela v skupnosti, s poudarkom na razvoju ustreznih odnosov med policijo in prebivalci, med policisti, ki opravljajo različne policijske naloge, ter med policisti in vodstvom policije. Nekaj perspektiv odnosov obravnavamo tudi v tem prispevku.

(Meško in Lobnikar, 2005, 2018). Nadgradnja tradicionalnih pristopov izvajanja policijske dejavnosti s policijskim delom v skupnosti kot organizacijsko strategijo je na svoji poti naletela na številne ovire (vsebinske, formalne in odnosne), ki so se odražale v različnem razumevanju in vpeljavi tovrstnega dela na lokalni, regionalni in državni ravni, in to ne samo pri policistih, temveč tudi pri predstavnikih drugih državnih organov in lokalnih skupnosti (Meško, 2001; Meško in Klemenčič, 2007). V praksi se je na lokalni ravni pokazalo, da se pojavljajo težave s spreminjanjem policijskega dela in nepripravljenostjo tako prebivalcev kot preostalih subjektov za sodelovanje s policijo (npr. različno pojmovanje delovanja, različno razumevanje problemov, zadržki pri sodelovanju v smislu vpletanja prebivalcev v policijske dejavnosti, različno pojmovanje sodelovanja itd.) (Ivančič in Žibrat, 2016; Meško in Lobnikar, 2005; Meško in Sotlar, 2012). Obstajajo zlasti dileme, kaj naj bi bilo policijsko delo v skupnosti glede na *usmeritve* z zahoda (ne samo v Sloveniji, ampak tudi v drugih evropskih državah), ki so uporabljale predvsem ameriške opredelitve policijskega dela v skupnosti (European Crime Prevention Network [EUCPN], 2019). Kljub dejavnemu razvoju policijskega dela v skupnosti je slovenska policija prešla več faz razvoja. Prva faza je poudarjala izključno preventivno dejavnost vodij policijskih okolišev (v nadaljnjem besedilu: VPO), pozneje pa se je razvila filozofija, ki poudarja, da je vsa dejavnost policije pravzaprav policijska dejavnost v skupnosti. Konceptualno tudi na evropski ravni obstajata dve težavi. Če policisti, ki so odgovorni za policijsko delo v skupnosti (v Sloveniji VPO), izvajajo samo preventivno dejavnost, je to zelo težko kvantitativno meriti in je potrebno kvalitativno ocenjevanje dela VPO. Glede na prevladujočo kulturo preštevanja ukrepov policisti, ki izvajajo policijsko delo v skupnostih, pogosto ne dosegajo *norme* glede pričakovanih ukrepov. V tem primeru je policijsko delo v skupnosti ena izmed številnih policijskih dejavnosti, kot je to značilno za večino policij v Evropi. Postavitev policijskega dela v skupnosti na vodilno mesto, kjer je to skupni imenovalac za vse policijske dejavnosti, pomeni odstopanje od prevladujočega modela v Evropi. Gre bolj za pristop, ki je v domeni službe za stike z javnostmi, kot pa za policijsko delo v skupnosti. V hierarhični organizaciji, kot je policija, policisti, ki izvajajo policijsko delo v skupnosti, nimajo močnih položajev v organizaciji, čeprav so večinoma oni tisti, ki kriminaliste in druge policiste oskrbujejo s pomembnimi informacijami za operativno delo, poleg tega pa vzdržujejo vez med policijo in lokalnim prebivalstvom. Čeprav policijsko delo v skupnosti temelji na pristopu od spodaj navzgor (angl. *bottom-up*), brez močne podpore vodstva policistom (angl. *top-down*), ki opravljajo policijsko delo v skupnosti, ni mogoče pričakovati, da se bo to razvilo do pričakovane stopnje. Poleg tega je, ne glede na temeljno organizacijsko in vsebinsko umeščanje policijskega dela v skupnosti, največji izziv ustvarjanje in vzdrževanje kakovostnega odnosa med policijo in prebivalci ter med policijo

in drugimi institucijami (EUCPN, 2019). Pregled dejavnosti policijskega dela v skupnosti (angl. *community policing*) oziroma v skupnost usmerjenega dela v policijah (angl. *community-oriented policing*) v Evropi in razprave v okviru EUCPN kažejo na različno stopnjo razvoja v skupnost usmerjenega policijskega dela v evropskih državah in različno poimenovanje te policijske dejavnosti. Na sestanku EUCPN in CEPOL v Budimpešti se je pokazalo, da evropske države še vedno sledijo ameriškim opredelitvam policijskega dela v skupnosti oziroma v skupnost usmerjenega policijskega dela (EUCPN, 2019). Ključni izziv za staro celino je evropska opredelitev policijskega dela v skupnosti,⁹ saj se evropske države močno razlikujejo glede na zgodovinski, ekonomski, politični in kulturni razvoj in tudi glede na razvoj policijske dejavnosti in sodelovanja s prebivalci. V projektu UNITY, katerega namen je bil proučiti policijsko delo v skupnosti v Evropi, so zbrali primere dobrih praks sodelovanja med skupnostmi in policisti, ki so se osredotočale na odnose med prebivalci in policijo v smislu razvoja čim učinkovitejšega komuniciranja med policisti in prebivalci ter na razvoj usposabljanj za policijsko delo v skupnosti in programov za ozaveščanje prebivalcev o policijskem delu v skupnosti v Evropi (Unity, 2019). Raziskovalci kljub prizadevanjem, da bi razvili vsaj delovno opredelitev policijskega dela v skupnosti oziroma v skupnost usmerjenega policijskega dela, niso eksplicitno opredelili policijskega dela v skupnosti v Evropi, ki bi se razlikovalo od prevladujočih ameriških izhodišč, ampak so se odločili opisati dejavnosti policijskega dela v skupnosti v šestih stebrih, ki označujejo tovrstno policijsko dejavnost. Šest stebrov policijskega dela v skupnosti vsebuje: 1) vzpostavljanje in ohranjanje zaupanja v policijo, 2) zagotavljanje odgovornosti policije pri opravljanju policijskih dejavnosti, 3) izmenjavo informacij in komuniciranje med policijo in prebivalci, 4) ukvarjanje z lokalnimi težavami in potrebami prebivalstva, 5) vzpostavljanje in vzdrževanje sodelovanja ter 6) preprečevanje kriminalitete. Prav odnosi med policijo, prebivalci in predstavniki lokalnih skupnosti so ključni za razvoj šestih stebrov policijskega dela v skupnosti.

Pečar in Skalar (1973) sta poudarila pomembnost odnosov policije z različnimi javnostmi.¹⁰ Pečar (2001) ugotavlja,

da je vzpostavljanje odnosov med policijo in prebivalstvom kompleksno in da ustvarjanje varnostnih partnerstev predvsem spodbuja slovenska policija, ki je svoje ambicije po čim bolj kakovostnem policijskem delu v skupnosti tudi uzakonila. Poleg tega je v tem obdobju začela slediti načelu »varuj in služi«, kar je pomemben premik v miselnosti pri opravljanju policijske dejavnosti. Kljub temu Pečar (2001) ugotavlja, da je opravljanje policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih prepleteno z različnimi interesi (tudi z ambicijami po ustanavljanju mestne policije v Ljubljani). Pri tem se sprašuje, ali je policija del lokalne skupnosti, saj določen del nadzorstvenih dejavnosti ljudje opravijo sami brez sodelovanja s policijo, poleg tega pa so ljudje pripravljeni sodelovati s policijo samo v specifičnih primerih. Partnerstvo med policijo, lokalnimi skupnostmi in prebivalci pomeni tudi prenos odgovornosti na ljudi. V tem oziru pa se pojavita vprašanja, koliko nadzorovanja naj opravi država s policijo, socialnovarstvenimi, zdravstvenimi in drugimi mehanizmi ter koliko naj k temu prispevajo lokalne skupnosti oziroma prebivalci. Za ustvarjanje ustreznih odnosov se policija ne sme postavljati nad skupnost in mora delovati kot partner. Ugotavlja tudi, da se policijsko delo v skupnosti in sodelovanje zelo razlikujeta glede socialne povezanosti, medsebojnega poznavanja, kakovosti stikov v urbanih in ruralnih skupnostih. Poudari še pomen demilitarizacije, decentralizacije, dekoncentracije, privatizacije in volutarizacije. Slednja je ključna z vidika sodelovanja in podpore pri policijski dejavnosti (Pečar, 2001).

Prispevek vsebuje analizo zaznav odnosov med policisti in prebivalci ter analizo pripravljenosti za sodelovanje pri različnih oblikah policijskega dela v Sloveniji. V uvodnem delu opredeljujemo pomen kakovosti odnosov med policisti in prebivalci. Sledi pregled raziskovanja, ki se je osredotočalo na proučevanje zaznav odnosov med policisti in prebivalci v tujini in slovenskem okolju ter na proučevanje dejavnikov, ki vplivajo na tovrstne zaznave. V empiričnem delu prispevka so predstavljene okoliščine opravljene študije zaznavanja odnosov med policisti in prebivalci v Sloveniji. Predstavljamo tudi raziskovalne metode in rezultate študije. V razpravi so predstavljene glavne ugotovitve študije, primerjave s predhodnimi

⁹ To je bila tudi ena od pobud na srečanju direktorjev policij v okviru Salzburškega foruma 26. in 27. marca 2019 na Brdu pri Kranju. Srečanje je bilo organizirano na pobudo slovenske policije, osrednja tema srečanja pa je bila prav policijsko delo v skupnosti v Evropi.

¹⁰ Janez Pečar in Vinko Skalar sta objavila knjigo z naslovom *Milicionarski odnosi sa javnošču* (1973), ki vsebuje spoznanja o delu policistov (takrat miličnikov) z javnostmi. Delo je bilo za takratne čase izjemno napredno, saj vsebuje načela, ki jih sodobni avtorji o policijskem delu v skupnosti poudarjajo kot načela, ki bi jih morali policisti upoštevati pri izvajanju policijske dejavnosti (v skupnosti) v demokratični družbi. Delo je nastalo v času, ko je bil na območju tedanje Socialistične federativne republike Jugo-

slavije prisoten model družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora. V okviru prvega (družbena samozaščita) je imela tedanja milica pomembno vlogo, saj je poleg nadzorstvenega dela opravljala vrsto družbenih funkcij. Da bi te funkcije izvajala čim kakovostneje, sta avtorja predlagala pomemben razmislek o vlogi milice v odnosu z javnostmi, položaj miličnika kot uradne osebe, vodenje miličnikov v različnih položajih – od vsakodnevnega patroliranja in stikov z ljudmi na terenu do demonstracij, predvsem pa vodenje policistov do ljudi, s katerimi prihajajo v stik. Pomemben vidik je tudi zagotavljanje varnosti, in sicer kot oblika odzivanja na kriminaliteto in kršitve javnega reda in miru ali pa zagotavljanja (občutkov) varnosti, saj opredelitve varnosti vsebujejo tako objektivne kot subjektivne dejavnike.

študijami ter omejitve študije in prihodnji izzivi za raziskovanje odnosov med policisti in prebivalci.

2 Odnosi med prebivalci in policisti

Vzpostavljanje odnosov med prebivalci in policisti lahko glede na stopnjo vpetosti prebivalcev v skupnost opazujemo z dvema različnima pristopoma (Hope, 1995). Prvi pristop, imenovan *avtoritarni komunitarizem*, temelji na kohezivnih skupnostih ter organiziranju in poudarjanju vloge civilne družbe v nadzorstvenih dejavnostih. Prebivalci v skupnosti vzpostavljajo določeno stopnjo samoorganiziranja pri reševanju varnostnih težav. Poudarjena je vloga neformalnega družbenega nadzorstva in prizadevanj prebivalcev za zmanjševanje s kriminaliteto in neredom povezanih težav in posledično izboljšanje kakovosti življenja v skupnosti, pri čemer je izpostavljeno tudi dobro sodelovanje s policijo. Te skupnosti se lahko razvijejo do skrajnosti, kar pomeni, da od policije zahtevajo izvajanje nalog, ki presegajo njihove pristojnosti. Nasprotni pristop je *moralni minimalizem*, ki temelji na strategiji družbenega izogibanja. Moralni minimalizem je značilen za skupnosti z visoko stopnjo prehodnosti prebivalcev, nizko stopnjo družbenih vezi in kulturo izogibanja sporom. Bolj kot *skupnostna povezanost* glede odgovornosti za varnost prebivalcev je med prebivalci pomembna zasebnost, pri čemer se policijska dejavnost pojmuje kot storitev, ki je plačana z davkoplačevalskim denarjem. V tem primeru se prebivalci distancirajo od skupnostnih dejavnosti in policije (Hope, 1995; Meško, 2001).

Sodelovanje prebivalcev pri policijskih dejavnostih lahko poteka na več različnih načinov, splošno gledano pa lahko njihovo vključenost delimo na aktivno in pasivno. Glavna značilnost pasivnega vključevanja je, da večina prebivalcev ni v vlogi žrtve ali storilca, temveč v vlogi očividca oziroma odgovornega občana, ki kaznivo dejanje prijavi policiji (Buren, 2007; Hawdon in Ryan, 2011). Viktimizacijske študije kažejo, da imajo ljudje različne predhodne izkušnje s policijo kot: 1) oškodovanci ali priče kaznivih dejanj, 2) storilci prekrškov ali osumljenci kaznivih dejanj in 3) občani, ki občasno prihajajo v stik s policisti. Te izkušnje se gibljejo od ugodnih do manj ugodnih, kar vpliva na njihovo prihodnje sodelovanje s policijo. Poleg tega negativne izkušnje vplivajo na prihodnje prijavljanje kaznivih dejanj in sodelovanje s policijo (Pavlovič, 1998, 1999).

V okviru policijskega dela v skupnosti se poudarja pomen partnerskega odnosa med policijo in skupnostmi (skupnostjo). Pri tem obstaja nekaj težav. Z opredelitvijo (lokalne) skupnosti v Sloveniji je prvi polemiziral Pečar (1991).¹¹

Pragmatično gledano je (lokalna) skupnost v administrativnem smislu občina; nekatere skupnosti se oblikujejo na območju soseske, druge znotraj sosesk, tretje so pa mobilne; nekatere se določijo vsebinsko in manj geografsko, kar opredeljevanje skupnosti zaplete. Razvoj policijskega dela v skupnosti je v nekaterih državah zaradi raznolikosti skupnosti šel v smeri *policijske dejavnosti v soseski* (npr. Velika Britanija), pri čemer policija poudarja usposabljanje policistov za multikulturno družbo in upoštevanje posebnosti različnih etničnih skupin. V sedanjem času potekajo tudi razprave o policijskem delu v skupnosti v povezavi s terorizmom in zmanjševanjem radikalizacije, saj policisti, ki opravljajo policijsko delo v skupnosti, najbolj poznajo različne skupine ljudi, ki prebivajo na njihovih območjih (EUCPN, 2019).

Ne glede na to, s kakšnimi skupnostmi imajo policisti opravka, je treba pri vzpostavljanju partnerskega odnosa upoštevati ugotovitve Makina in Marenina (2017) o partnerstvu med policijo in prebivalstvom glede porazdelitve moči in možnosti sprejemanja odločitev. Avtorja v svoji klasifikaciji partnerstev navajata načine in oblike sodelovanja med policijo in prebivalci, ki se kažejo v šestih različnih vrstah partnerstva:

– *Simbolično (psevdo)partnerstvo med policijo in prebivalci*: policijsko delo v skupnosti je vzpostavljeno na deklarativni ravni, člani skupnosti pa pri tem ne pokažejo zanimanja za medsebojno sodelovanje (Hills, 2014).

– *Partnerstvo, ki temelji na dajanju informacij*: prebivalci dajejo informacije policiji, vendar ne prihaja do medsebojnega sodelovanja pri reševanju varnostnih težav v skupnosti. Policija uporablja informacije prebivalcev za izvajanje policijskih dejavnosti (Maguire in Wells, 2002).

– *Partnerstvo, ki temelji na medsebojnem sodelovanju*: policija in skupnost se medsebojno usklajujeta glede nadzorstvenih dejavnosti, da lahko skupaj vplivata na reševanje varnostnih težav (Makin in Marenin, 2017).

skupnosti obsega družbo, družbene organizacije, družbeno ureditev, osebne interakcije znotraj lokalnega institucionaliziranega sistema oziroma nekaj, kar je samozadostno, s skupno geografsko lokacijo, na kateri živijo posamezniki, ki delijo skupno kulturo in so navezani na prostor ter medsebojno povezani. Z drugimi besedami, gre za družbeno organizacijo, ki jo povezujejo interesi (Pečar, 1991). Lokalne skupnosti se delijo na mestne in vaške. Soseska je opredeljena kot majhno naseljeno območje, prebivalstvo na tem območju in razmerja med posamezniki. To je razmeroma majhen družbeni in fizični prostor. Hkrati gre za lastnosti primarnih skupin, ki se odražajo v medsebojnem sodelovanju posameznikov, prizadevanjih za odpravljanje vsakdanjih težav, vzajemni pomoči in medsebojnem obiskovanju (Pečar, 1991).

¹¹ O opredelitvi lokalne skupnosti še ni soglasja, saj obstaja več kot 90 opredelitev (Pečar, 1991; Pusič, 1963). Večina opredelitev lokalne

– *Partnerstvo, ki temelji na koordinaciji in usklajevanju*: policija in prebivalci izvajajo formalno in neformalno družbeno nadzorstvo; dejavnosti se medsebojno usklajujejo in dopolnjujejo (Jannetta in Lachman, 2011).

– *Institucionalno partnerstvo*: prebivalci in policija zagotavljajo dejavnosti glede na medsebojne sporazume, ki so v skladu z varnostno politiko na lokalni ravni. To je po navadi ustanavljanje različnih odborov v skupnosti, ki poskušajo odpraviti vzroke za odklonska ravnanja v skupnosti (npr. v okviru socialnega dela, zagotavljanja prometne varnosti ipd.) (Thomas, 2012).

Zaznave partnerstva pri prebivalcih in policistih vplivajo na pripravljenost posameznikov sodelovati pri izvajanju programov za preprečevanje in zmanjšanje kriminalitete (Beck, 2004; Greene in Decker, 1989) ali sodelovanje v (so)svetih za varnost (Meško in Lobnikar, 2005).¹²

Gorenak in Gorenak (2011) sta izpostavila, da na pripravljenost lokalnih skupnosti za sodelovanje s policisti vplivajo zaznava uspešnosti dela policistov, občutek stanja varnosti, ocena sodelovanja policije z javnostjo in medosebne kompetence policistov. Vključevanje in sodelovanje skupnosti pri izvajanju policijskega dela pojasnjuje teorija normativne podpore,¹³ ki so jo razvili Sower, Holland, Tiedke in Freeman (1957). Teorija vsebuje prepričanje, da sta zavzetost in pripravljenost prebivalcev pri vključevanju v skupnost rezultat skladnosti skupnih norm, vrednot in prepričan skupine. V primeru policijskega dela v skupnosti to torej pomeni, da bodo prebivalci pripravljeni za vključevanje, če programi sodelovanja ustrezajo njihovim normam, vrednotam in prepričanjem o vlogi policije v družbi (Meško, 2011; Trojanowicz, 1972). Pri tem gre za tako imenovano moralno identifikacijo s policisti, če prebivalci zaznavajo, da je njihov vrednotni sistem v skladu z vrednotnim sistemom policistov, ki predstavljajo državo na ravni lokalnih skupnosti in stikov z občani (Sunshine in Tyler, 2003). Tako prebivalci policiste vidijo kot avtoriteto države, ki ščiti njihove vrednote, hkrati pa jih zaznavajo kot predstavnike skupnosti (Jackson in Bradford, 2009; Jackson in Sunshine, 2007).

Sodelovanje prebivalcev pri pošiljanju informacij policiji je tesno povezano z zaznavanjem policije kot legitimne, zaupanja vredne in pravične v postopkih. To pojasnjuje *normativni vidik legitimnosti*, ki poudarja, da zaznave postopkov

policistov kot pravične avtoritete večajo zaupanje prebivalcev v policijo, posledično pa prebivalci policijo zaznajo kot legitimno pri izvajanju nadzorstvenih dejavnosti ter so ji pripravljeni pomagati in z njo sodelovati (Hough, Jackson, Bradford, Myshill in Quinton, 2010; Tyler in Fagan, 2008). Poleg normativnega je pomemben tudi instrumentalni vidik, ki pripravljenost sodelovanja prebivalcev razlaga kot notranje motivirano vedenje prebivalcev, ki temelji na prepričanju, da je policija v skupnosti učinkovita in da deluje v njeno korist (Tankebe, 2009). Z drugimi besedami, instrumentalni vidik legitimnosti se kaže v pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policijo zaradi obetov varnosti, ki se razlikuje od normativnega vidika legitimnosti, pri katerem prebivalci sodelujejo s policijo, ker mislijo, da je to pravilno.

3 Pregled raziskovanja odnosov med prebivalci in policisti

Alpert in Dunham (1986) sta izvedla eno izmed prvih študij o zaznavah odnosov med policisti in prebivalci v ameriškem okolju. Poudarila sta, da se mnenja prebivalcev in policistov glede učinkovitosti policije razlikujejo (Alpert in Dunham, 1986). Beck, Boni in Packer (1999) so v avstralskih mestih primerjali mnenja prebivalcev in policistov glede pomembnosti različnih dejavnosti policijskega dela (preiskovanje kriminalitete, varnost cestnega prometa in patroljiranje). Ugotovili so, da se pojavlja neskladje med mnenji prebivalcev in policistov glede tovrstnih dejavnosti, vendar sta obe skupini dejavnosti glede na prioritete razvrščali podobno. Podobno se je pokazalo tudi v študiji, izvedeni v Veliki Britaniji (Redshaw, Sanders in Mawby, 1995). V obeh študijah so prebivalci delo policistov ocenjevali bolj pozitivno kot policisti.

V Filadelfiji so prebivalci in policisti sodelovali v eksperimentalnem izobraževalnem projektu, katerega namen je bil izboljšati odnose med obema skupinama. Raziskovalci so merili mnenja obeh skupin pred izvedbo in po izvedbi projekta ter ugotovili, da so kritike javnosti o delu policije vplivale na ciničen pogled policistov na možnost podpore prebivalcev v preventivnih programih. Podobno sta bila tudi pri prebivalcih opažena zmanjšanje podpore in poslabšanje ocene kakovosti stika s policisti (Greene in Decker, 1989). Naslednja tovrstna študija je primerjala mnenja prebivalcev in policistov glede različnih težav v skupnosti in programov, osredotočenih na policijsko delo v skupnosti. Dejavnosti policije, ki so usmerjene v skupnost (patruljiranje peš in dostopnost policistov), so prebivalci ocenjevali bolj pozitivno kot policisti, prav tako pa so bolj pozitivno ocenili pomen teh programov za skupnost (Liederbach, Fritsch, Carter in Bannister, 2008). Ena izmed novejših študij s tega področja je bila izvedena v Avstraliji, za proučevanje pogledov policistov in prebivalcev pa je bila upo-

¹² Meško in Lobnikar (2005) sta ugotovila, da se policijsko delo v skupnosti pozitivno povezuje s kakovostjo komuniciranja, učinkovitim reševanjem težav, prepričanjem, da se bodo policisti odzvali na težave, ki jih imajo ljudje, zaupanjem v policijo ter potrebo po pomoči in podpori policije.

¹³ Angl. *normative sponsorship theory*.

rabljena eksperimentalna metoda. Raziskovalci so primerjali mnenja obeh skupin o postopkovni pravičnosti pri izvajanju preizkusov alkoholiziranosti med rutinsko kontrolo prometa. Vozniki so poročali, da je postopkovna pravičnost pomemben dejavnik v stikih s policisti, policisti pa temu dejavniku legitimnosti niso pripisali tako velikega pomena kot vozniki. Kot zadnje so proučevali pripravljenost za sodelovanje med policijo in vozniki – slednji so izrazili višjo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje, kot so menili policisti (Bates, Antrobus, Bennet in Martin, 2015). Predstavljene študije vsebujejo sporočilo, da imajo prebivalci pozitivnejše mnenje o delu in vlogi policije, kot jo imajo policisti o svojem delu. Te razlike je možno pripisati posebnosti stikov s policisti, pri čemer prebivalci slabše ali sploh ne poznajo organizacijskih dejavnikov, ki pri policistih vplivajo na njihova prepričanja in posledično na odnose z ljudmi v policijskih postopkih. Tankebe in Meško (2015) sta ugotovila, da na samozavno legitimnosti¹⁴ policistov poleg odnosov s sodelavci in postopkovne pravičnosti nadrejenih vpliva tudi zaznava legitimnosti pri prebivalcih (mnenje policistov o tem, kako jih prebivalci zaznavajo).

3.1 Raziskovanje odnosov med prebivalci in policisti v Sloveniji

Ugotovitve prve študije o skladnosti pričakovanj prebivalstva in policije glede policijskega dela v skupnosti v Sloveniji so pokazale, da so prebivalci naklonjeni policijskemu delu v skupnosti in pripravljeni za sodelovanje s policijo, pri čemer preventivno dejavnost dojemajo kot temeljno dejavnost policije. Nasprotno od prebivalcev so policisti dali prednost preiskovanju kriminalitete kot temeljni policijski dejavnosti (Pagon in Lobnikar, 2001a), čeprav so izkazali pripravljenost za nove pristope v policijski dejavnosti. Kljub temu so bili še vedno bolj naklonjeni tradicionalnemu represivnemu oziroma reaktivnemu izvajanju policijske dejavnosti (Pagon in Lobnikar, 2001b).

V študiji o partnerskem sodelovanju med policijo in člani svetov za varnost v slovenskih občinah je bilo ugotovljeno, da imajo različne predstave o varnostnih težavah in načinih za njihovo reševanje (Meško in Lobnikar, 2005). Študija pokaže tudi pomembne razlike v pojmovanju varnosti in možnih odzivih na varnostne težave v lokalnih skupnostih, pri čemer policisti bolj zagovarjajo izvajanje policijskega dela z namenom izvajanja zakonov, drugi pa se bolj nagibajo k ukrepom socialne prevencije oziroma odpravi vzrokov za kriminaliteto.

¹⁴ Samozavno legitimnosti policistov lahko opredelimo kot prepričanje o lastni sposobnosti za izvajanje pooblastil, ki so jim dana za opravljanje policijskega dela. Za vzpostavitev pozitivne samozaznane legitimnosti je potrebno prepričanje o zakonitosti lastnega dela in skladnosti moralnih vrednot policistov z moralnimi vrednotami družbe (Bottoms in Tankebe, 2012).

Kljub temu so policijo vsi označili kot najodgovornejšo institucijo za reševanje varnostne problematike na lokalni ravni (Meško in Lobnikar, 2005).

V študiji, v kateri so proučevali odnose in pripravljenost za sodelovanje med prebivalci in policijo v dveh različnih obdobjih (2006 in 2011), so ugotovili, da so imeli policisti bolj negativno mnenje o tem, koliko so prebivalci pripravljeni sodelovati z njimi in jim nuditi informacije, čeprav so bili (policisti) prepričani, da jih prebivalci obvestijo o sumljivih dogodkih. Pomembna ugotovitev študije je tudi, da so prebivalci izkazovali pripravljenost sodelovanja s policisti pri policijskem delu v skupnosti, medtem ko policisti tovrstne pripravljenosti prebivalcev niso zaznavali (Nalla, Meško in Modic, 2016). Primerjava ocene uspešnosti policistov na različnih področjih delovanja med prebivalci in policisti v letih 2011 in 2017 je pokazala, da policisti svoje delo ocenjujejo bolj pozitivno v primerjavi s tem, kako ga ocenjujejo prebivalci. Največje razlike so se pokazale pri ocenjevanju zakonitosti dela policistov, varovanju človekovih pravic in svoboščin, obravnavi pritožb nad delom policije in odzivanju na nujne klice (Lobnikar in Prisan, 2017).

Reisig, Tankebe in Meško (2012) so na vzorcu polnoletnih srednješolcev šestih slovenskih šol izvedli študijo o vplivu postopkovne pravičnosti in legitimnosti na njihovo sodelovanje s policijo. Postopkovna pravičnost policistov se ni povezovala le s pozitivno zaznavo legitimnosti policije pri prebivalcih, temveč tudi s pripravljenostjo mladih ljudi za sodelovanje s policisti v preventivnih programih, prijavljanjem kriminalitete in drugimi dejavnostmi policije. Čeprav so bili mladi precej kritični do dela policije, so z negativnimi stališči do policije izstopali tisti, ki so že imeli izkušnje s policisti.

4 Dejavniki, ki vplivajo na odnose med prebivalci in policisti

Raziskovalci so v proučevanju zaznav prebivalcev in policije ugotavljali vpliv različnih demografskih dejavnikov. Prvi dejavnik je *starost*. Raziskave so pokazale, da se višja starost pri policistih pozitivno povezuje z naklonjenostjo policijskemu delu v skupnosti (Lurigio in Skogan, 1994; Moon in Zager, 2007; Skogan in Hartnett, 1997). Pri prebivalcih je višja starost povezana z bolj pozitivnimi zaznavami policistov in njihovega dela (Gau, 2010; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2016; Nalla et al., 2016; O'Connor, 2008; Pagon in Lobnikar, 2001a; Reisig in Giacomazzi, 1998; Worall, 1999). Ugotovitve drugih študij (Hawdon in Ryan, 2003; Reisig et al., 2012; Smith in Hawkins, 1973) ne potrjujejo povezanosti starosti prebivalcev in zaznavanja policije oziroma sodelovanja prebivalcev s policijo.

Glede *spola* več študij kaže, da so ženske v primerjavi z moškimi izražale bolj pozitivno mnenje in večje zadovoljstvo z delom policistov (Hawdon in Ryan, 2003; Kutnjak Ivkovich, 2008; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2016; O'Connor, 2008; Pagon in Lobnikar, 2001a), vendar so nekatere študije ugotovile tudi nasprotno, torej da so ženske manj zadovoljne z delom policistov (Brown in Coulter, 1983; Correia, Reisig in Lovrich, 1996). Tretje študije kažejo, da med spoloma ni razlik glede zaznave partnerskega odnosa pri prebivalcih in policistih (Benedict, Brown in Bower, 2000; Jesilow et al., 1995; Kusow, Wilson in Martin, 1997).

Izobrazba je naslednji dejavnik, pri katerem ugotovitve študij kažejo različne rezultate o povezanosti izobrazbe s pripravljenostjo za sodelovanje s policijo. Nekatere študije so pokazale šibko povezavo med izobrazbo in mnenji policistov glede policijskega dela v skupnosti (Adams, Rohe in Arcury, 2002; Lewis, Rosenberg in Sigler, 1999; Worden, 1990), Schafer (2002) pa je ugotovil, da izobrazba policistov ni povezana z njihovo pripravljenostjo za izvajanje policijskega dela v skupnosti. Nasprotno sta dve študiji pokazali (Brooks, Piquero in Cronin, 1993; Pagon in Lobnikar, 2001a), da so imeli bolj izobraženi policisti pozitivnejše mnenje o policijskem delu, usmerjenem v skupnost. Nadalje številne raziskave niso pokazale povezanosti izobrazbe prebivalcev (Brown in Coulter, 1983; Correia, Reisig in Lovrich, 1996; Hawdon in Ryan, 2003; O'Connor, 2008) z bolj pozitivno zaznavo policije, Jesilow et al. (1995) ter Pagon in Lobnikar (2001a) pa so ugotovili, da je višja stopnja izobrazbe povezana z bolj pozitivno zaznavo policije.

Ugotovitve o povezanosti med *prihodki* prebivalcev in zaznavanjem policijskega dela so različne. Johnson (1993) je ugotovil, da prebivalci Čikaga z višjim dohodkom bolj negativno zaznavajo delo policije, medtem ko je večje število raziskav ugotovilo ravno nasprotno (Brown in Coulter, 1983; Cao, Frank in Cullen, 1996; Lord, Kuhns in Friday, 2009; Reisig in Giacomazzi, 1998). Ugotovitve nekaterih študij (Hawdon in Ryan, 2003; Scaglione in Condon, 1980; Weitzer in Tuch, 1999) so pokazale, da povezava med prihodkom prebivalcev in zaznavo policijskega dela ni bila ugotovljena.

Odnos med *velikostjo naselja* oziroma lokalne skupnosti ter zaznavo prebivalcev in policistov je bil redko proučevan. Nalla et al. (2016) so v raziskavi potrdili povezanost z velikostjo lokalne skupnosti, saj so prebivalci iz manjših občin imeli bolj pozitivno mnenje o policiji. Raziskavi, ki sta se osredotočali na zaznave prebivalcev glede policije v urbanih in ruralnih okoljih, sta razkrili, da glede na vrsto okolja ni razlik v zaznavah (Kusow et al., 1997; Worall, 1999). Mešani rezultati študij o demografskih dejavnikih so rezultat različnih merjenj v različnih okoljih z različno stopnjo kriminalitete in različne intenzivnosti policijskih dejavnosti v teh okoljih.

5 Kontekst raziskave

Policija kot temeljna državna institucija v Sloveniji po Zakonu o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol, 2013) svoje naloge opravlja glede na teritorialni vidik – policijske uprave usklajujejo in usmerjajo delo območnih policijskih postaj, slednje pa skrbijo za neposredno opravljanje nalog na lokalni ravni. V Sloveniji je po zadnjih podatkih osem policijskih uprav, ki skupno vodijo in usmerjajo 111 območnih policijskih postaj (Policija, n. d.). Policijske uprave in policijske postaje v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z občinskimi organi, preostalimi institucijami in prebivalci, njihove dejavnosti pa so usmerjene k zagotavljanju večje varnosti in spodbujanju varnostnega samoorganiziranja prebivalcev. Za te namene se sporazumno ustanavljajo varnostni sveti, sosveti ali druge oblike partnerskega sodelovanja med policijo in predstavniki lokalnih skupnosti (ZODPol, 2013). Prebivalci v Sloveniji prebivajo v 212 občinah, od katerih jih ima 11 status mestnih občin, skupno pa je v vseh občinah 6.035 naselij (Statistični urad Republike Slovenije, 2019; Šuklje Erjavec, Miklavčič, Rogelj in Jerman, 2016). Zakon o lokalni samoupravi (ZLS, 2007) občinam nalaga zagotavljanje varnosti na različnih področjih, naložena pa jim je tudi odgovornost sprejetja občinskega programa varnosti na podlagi ocenjenih varnostnih razmer v občini (Zakon o občinskem redarstvu – ZORed, 2006).

V Sloveniji so smernice za policijsko delo na lokalni ravni opredeljene v delovnem osnutku Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2018–2022 (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2017a) pod točko Policijsko delo v skupnosti. V resoluciji so poudarjeni pomen učinkovitega reševanja varnostnih težav na lokalni ravni, sodelovanje s prebivalci in predstavniki lokalnih skupnosti pri preventivnih projektih ter večja vidnost in prisotnost policistov v lokalni skupnosti. V strateškem dokumentu Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije z naslovom Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega razvoja in dela policije za obdobje 2018–2022 (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2017b) je eno izmed pomembnih področij utrjevanje povezanosti z lokalnimi skupnostmi pri zagotavljanju varnosti. Na tem področju je poudarjena vloga partnerskega odnosa med policijo in lokalno skupnostjo, ki spodbuja samozaščitno vedenje prebivalcev, skupno preprečevanje varnostnih težav ter prepoznavanje in odpravljanje vzrokov in pogojev za nastanek varnostnih dogodkov. Podobno poudarja tudi Strategija policijskega dela v skupnosti iz leta 2013, ki poleg partnerskega odnosa poudarja še pomen preventivnih programov v lokalnih skupnostih (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, 2013).

6 Opis uporabljene metode raziskovanja

V študiji o varnosti v lokalnih skupnostih sta bila uporabljena posodobljena vprašalnika za policiste in prebivalce o varnosti v lokalnih skupnostih iz leta 2011 (Meško, Sotlar, Lobnikar, Jere in Tominc, 2012). Anketiranje je potekalo v spomladanskih mesecih leta 2017 na območju osmih policijskih uprav, znotraj katerih je bilo izbranih 24 policijskih postaj (znotraj vsake policijske uprave so bile izbrane tri policijske postaje – velika, srednja in majhna). Na območjih policijskih postaj so bile na enak način izbrane občine (velika, srednja in majhna občina), v katerih je potekalo anketiranje prebivalstva. Sodelovanje policistov in prebivalcev v študiji je bilo prostovoljno in anonimno. Anketarji so bili pred izvedbo anketiranja policistov in prebivalstva ustrezno usposobljeni. Anketiranje – na papirju in s svinčnikom v roki – so izvajali usposobljeni anketarji. Zbrani podatki so bili prepisani v elektronsko obliko in vneseni v program SPSS, s katerim so bile izvedene statistične analize podatkov.

6.1 Opis vzorca

V vzorec je bilo vključenih 1.786 oseb (520 policistov in 1.266 prebivalcev). Demografske značilnosti policistov in prebivalcev so predstavljene v tabeli 1. Vzorec policistov je vseboval 442 moških in 75 žensk, trije pa niso odgovorili na vprašanje o spolu. Približno tri četrtine policistov je bilo mlajših od 45 let. Skoraj 30 % policistov je imelo končano visoko šolo ali je pridobilo drugo obliko visoke izobrazbe (na primer magisterij ali doktorat). Tretjina policistov je menila, da prejema povprečno plačo, več kot 40 % pa jih je menilo, da je njihova plača pod slovenskim povprečjem. Skoraj polovica policistov je delala na velikih policijskih postajah.¹⁵

V vzorec prebivalcev je bilo vključenih 1.266 prebivalcev, od katerih je bilo 596 (47,1 %) moških in 668 (52,7 %) žensk, dve osebi pa nista odgovorili na vprašanje o spolu. Približno polovica prebivalcev je bilo mlajših od 45 let. Manj kot tretjina prebivalcev je imelo končano visoko šolo ali je pridobilo drugo obliko visoke izobrazbe. Skoraj dve tretjini prebivalcev je menilo, da je njihov mesečni dohodek pod slovenskim povprečjem. Več kot dve tretjini prebivalcev je prebivalo v velikih občinah.¹⁶

¹⁵ Pri policistih je vzorčna struktura po spolu ($p = 0,13$) in izobrazbi ($p = 0,22$) primerljiva s populacijsko strukturo, ki je objavljena v letnem poročilu policije za leto 2017 (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2018).

¹⁶ Pri prebivalcih je struktura vzorca po spolu primerljiva s populacijsko strukturo, kot izhaja iz poročil Statističnega urada Republike Slovenije za leto 2017 ($p = 0,189$), a se razlikuje v starosti ($p = 0,001$) in izobrazbi ($p < 0,001$). V vzorcu je zajet nekoliko manjši

Tabela 1: Opis vzorca

Spremenljivke		Policisti (n = 520)		Prebivalci (n = 1.266)	
		n	%	n	%
Spol	Moški	442	85,0	596	47,1
	Ženski	75	14,4	668	52,7
	Ni odgovora	3	0,6	2	0,2
Starost	45 let ali manj	382	73,4	617	48,7
	Več kot 45 let	133	25,6	647	51,1
	Ni odgovora	5	1,0	2	0,2
Izobrazba	Višja šola ali manj	374	72,0	888	70,1
	Visoka šola ali več	142	27,2	368	29,1
	Ni odgovora	4	0,8	10	0,8
Osebni dohodek	Podpovprečen	232	44,7	778	61,5
	Povprečen	173	33,3	258	20,4
	Nadpovprečen	94	18,0	211	16,6
	Ni dogovora	21	4,0	19	1,5
Velikost občine/ policijske postaje	Majhna	162	31,2	164	13,0
	Srednja	114	21,9	231	18,2
	Velika	244	46,9	871	68,8

6.2 Spremenljivke (faktorji)

V nadaljevanju so predstavljene spremenljivke, iz katerih so bili oblikovani faktorji, ki so bili ugotovljeni v študiji iz leta 2011 (metoda glavnih komponent z rotacijo varimax): 1) vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci, 2) odnos med policisti in prebivalci, 3) pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih in 4) pripravljenost za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti (Nalla et al., 2016). V nadaljnjem besedilu predstavljamo vsebino in vrednost spremenljivk iz študije v letu 2017.

Vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci. Za merjenje vzajemnega spoštovanja med policisti in prebivalci so bile uporabljene štiri trditve: 1) večina prebivalcev ima pozitivno mnenje o policiji, 2) večina državljanov ima pozitivno mnenje o delu policije, 3) večina prebivalcev spoštuje policiste in 4) policisti imajo razloge, da večini državljanov zaupajo. Trditve so bile merjene na petstopenjski Likertovi lestvici od 1 – sploh

delež mlajših in slabše izobraženih prebivalcev kot v populaciji (Statistični urad Republike Slovenije, 2018). Kljub statistično značilni razliki, ki je pri tako velikem vzorcu prebivalcev pričakovana, je ta razlika majhna (pet odstotnih točk).

se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Na podlagi navedenih trditvev je bil oblikovan faktor *vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci* (policisti: povprečna vrednost (M) = 3,16, standardni odklon (S. O.) = 0,76, $\alpha = 0,84$; prebivalci: M = 3,13, S. O. = 0,80, $\alpha = 0,84$).

Kakovost odnosa med policisti in prebivalci. Za merjenje odnosa med policisti in prebivalci so bile uporabljene tri trditve: 1) prebivalci pogosto obvestijo policijo, ko vidijo kaj sumljivega, 2) prebivalci običajno dajo policistom informacije o kaznivem dejanju in 3) prebivalci so pripravljeni sodelovati s policisti pri reševanju težav v svoji občini. Trditve so bile merjene na petstopenjski Likertovi lestvici od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – popolnoma se strinjam. Na podlagi navedenih trditvev je bil oblikovan faktor *odnos med policisti in prebivalci* (policisti: M = 3,14, S. O. = 0,72, $\alpha = 0,72$; prebivalci: M = 3,37, S. O. = 0,85, $\alpha = 0,79$).

Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih. Za merjenje pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih sta bili uporabljeni dve trditvi: 1) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri preventivnih dejavnostih policije in 2) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri vzdrževanju javnega reda in miru. Trditve so bile merjene na petstopenjski Likertovi lestvici od 1 – sploh nisem pripravljen do 5 – zelo sem pripravljen. Na podlagi navedenih trditvev je bil oblikovan faktor *pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih* (policisti: M = 3,09, S. O. = 0,77, $\alpha = 0,61$; prebivalci: M = 2,94, S. O. = 1,09, $\alpha = 0,72$).

Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti pri policijskem delu v skupnosti. Za merjenje pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti je bilo uporabljenih sedem trditvev: 1) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri določanju ciljev policijskega dela v kraju prebivanja, 2) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje v varnostnem sosvetu, 3) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri neformalnih druženjih skupnosti in policije, 4) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri promociji projektov v okviru policijskega dela v skupnosti, 5) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri varovanju soseske, 6) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri ugotavljanju varnostnih težav v skupnosti in 7) pripravljenost prebivalcev za sodelovanje pri vzpostavljanju sodelovanja s skupnostjo. Trditve so bile merjene na petstopenjski Likertovi lestvici od 1 – sploh nisem pripravljen do 5 – zelo sem pripravljen. Na podlagi navedenih trditvev je bil oblikovan faktor *pripravljenost za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti* (policisti: M = 3,09, S. O. = 0,65, $\alpha = 0,89$; prebivalci: M = 3,02, S. O. = 1,02, $\alpha = 0,92$).

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati t-testov in analize variance (ANOVA), s katerimi smo preverjali razlike med različnimi skupinami in znotraj skupin glede njihove zaznave vzajemnega spoštovanja in odnosa med policisti ter pripravljenosti za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih in dejavnostih policijskega dela v skupnosti. Pri statistično značilnih razlikah med skupinami (ANOVA) smo razlike med pari preverjali s Tukeyjevim post hoc testom. Opis rezultatov upošteva izsledke post hoc preverjanja razlik med skupinami. Z regresijsko analizo smo ugotavljali povezanost med policijskim delom v skupnosti (odvisna spremenljivka) in drugimi, neodvisnimi spremenljivkami.

7 Rezultati

Rezultati t-testa, ki so predstavljeni v tabeli 2 in se nanašajo na primerjavo zaznave vzajemnega spoštovanja med policisti in prebivalci, so pokazali, da ni statistično značilnih razlik med zaznavanjem vzajemnega spoštovanja med policisti in prebivalci. Srednje vrednosti pri obeh skupinah so nad 3, kar kaže na precej nevtralno/pozitivno zaznavo vzajemnega spoštovanja med njimi. Nadalje so predstavljeni rezultati preverjanja razlik v srednjih vrednostih med skupinami policistov in prebivalcev (t-test), pa tudi med demografskimi skupinami znotraj posamezne skupine (t-test ali ANOVA).

Znotraj skupine policistov, moški ($t = 3,89$, $p < 0,001$), starejši od 45 let ($t = 5,75$, $p < 0,001$), s končano visoko šolo ali doseženo drugo visoko izobrazbo ($t = -2,41$, $p < 0,05$) in z nadpovprečnim in povprečnim dohodkom glede na slovensko povprečno plačo ($F = 25,40$, $p < 0,001$), zaznavajo spoštovanje policije pri prebivalcih bolj pozitivno. Znotraj skupine prebivalcev imajo prebivalci, ki so starejši od 45 let ($t = 7,67$, $p < 0,001$) in tisti s končano višjo šolo ali pridobljeno nižjo stopnjo izobrazbe ($t = 2,79$, $p < 0,01$), večje spoštovanje do policije.

Primerjava med policisti in prebivalci je pokazala, da policisti moškega spola ($t = -2,41$, $p < 0,05$), starejši od 45 let ($t = -2,86$, $p < 0,01$), s končano visoko šolo ali doseženo drugo visoko izobrazbo ($t = -3,48$, $p < 0,001$) ter s podpovprečnim ($t = 2,80$, $p < 0,01$) in nadpovprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($t = -4,33$, $p < 0,001$), bolj pozitivno zaznavajo spoštovanje policije pri prebivalcih kot prebivalci s sorodnimi demografskimi lastnostmi. Policistke ($t = 3,15$, $p < 0,01$) ter policistke in policisti s podpovprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($t = 2,80$, $p < 0,01$) bolj negativno zaznavajo spoštovanje policije pri prebivalcih kot prebivalci s sorodnimi demografskimi lastnostmi.

Tabela 2: Primerjava zaznave vzajemnega spoštovanja med policisti in prebivalci

		Policisti n = 520		Prebivalci n = 1.266		t
		M	S. O.	M	S. O.	
Vsi		3,16	0,76	3,13	0,80	-0,73
Spol	Moški	3,22	0,74	3,10	0,80	-2,41*
	Ženske	2,85	0,78	3,16	0,80	3,15**
t		3,89***		1,32		
Starost	45 let ali manj	3,05	0,77	2,96	0,77	-1,89
	Več kot 45 let	3,48	0,64	3,30	0,80	-2,86**
t		5,75***		7,67***		
Izobrazba	Višja šola ali manj	3,12	0,74	3,17	0,83	1,2
	Visoka šola ali več	3,30	0,79	3,04	0,71	-3,48***
t		-2,41*		2,79**		
Osebni dohodek	Podpovprečen	2,93	0,78	3,11	0,86	2,80**
	Povprečen	3,33	0,68	3,20	0,82	-1,69
	Nadpovprečen	3,48	0,65	3,12	0,73	-4,33***
F		25,40***		1,08		
Velikost občine/ policijske postaje	Majhna	3,15	0,78	3,15	0,73	0,98
	Srednja	3,15	0,75	3,21	0,82	0,47
	Velika	3,18	0,75	3,11	0,81	0,18
F		0,15		1,52		

* p < 0,05, ** p < 0,01 in *** p < 0,001.

Rezultati t-testa, ki so predstavljeni v tabeli 3 in se nanašajo na primerjavo zaznave kakovosti odnosa med policisti in prebivalci, so pokazali, da obstajajo statistično značilne razlike med zaznavami odnosa med policisti in prebivalci ($t = 5,59$, $p < 0,001$). Srednje vrednosti pri obeh skupinah so nad 3, kar kaže na precej nevtrarno/pozitivno zaznavo odnosa med njimi. Prebivalci svoj odnos s policijo zaznavajo bolj pozitivno. Znotraj skupine policistov, policisti s končano visoko šolo ali doseženo drugo visoko izobrazbo ($t = 3,18$, $p < 0,01$), tisti s povprečnim oziroma nadpovprečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($F = 5,90$, $p < 0,01$) ter tisti, ki delajo na manjših policijskih postajah ($F = 3,82$, $p < 0,05$), zaznavajo svoj odnos s prebivalci bolj pozitivno. Znotraj skupine prebivalcev tisti prebivalci, ki so starejši od 45 let ($t = 5,25$, $p < 0,001$), zaznavajo svoj odnos s policisti bolj pozitivno.

Primerjava med policisti in prebivalci je pokazala, da prebivalci ($t = 4,17$, $p < 0,001$) in prebivalke ($t = 2,39$, $p < 0,05$), mlajši ($t = 2,21$, $p < 0,05$) ali starejši od 45 let ($t = 4,30$, $p < 0,001$), s končano višjo šolo ali doseženo drugo nižjo izobrazbo ($t = 6,26$, $p < 0,001$), s podpovprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($t = 5,56$, $p < 0,001$), in tisti, ki prihajajo iz srednje velikih ($t = 4,09$, $p < 0,001$) oziroma velikih občin ($t = 4,26$, $p < 0,001$), zaznavajo odnose med seboj in policisti bolj pozitivno v primerjavi s policisti s podobnimi demografskimi lastnostmi.

Tabela 3: Primerjava zaznave kakovosti odnosa med policisti in prebivalci

		Policisti n = 520		Prebivalci n = 1.266		t
		M	S. O.	M	S. O.	
Vsi		3,14	0,72	3,37	0,85	5,58***
Spol	Moški	3,14	0,73	3,35	0,85	4,17***
	Ženske	3,14	0,72	3,38	0,85	2,39*
t		0,07		-0,66		
Starost	45 let ali manj	3,13	0,74	3,24	0,83	2,21*
	Več kot 45 let	3,20	0,67	3,49	0,85	4,30***
t		-1,00		5,25***		
Izobrazba	Višja šola ali manj	3,09	0,73	3,39	0,88	6,26***
	Visoka šola ali več	3,31	0,67	3,33	0,75	0,21
t		3,18**		1,25		
Osebni dohodek	Podpovprečen	3,04	0,73	3,38	0,90	5,56***
	Povprečen	3,26	0,70	3,39	0,87	1,71
	Nadpovprečen	3,26	0,67	3,35	0,77	1,05
F		5,90**		0,22		
Velikost občine/ policijske postaje	Majhna	3,28	0,70	3,38	0,92	1,02
	Srednja	3,04	0,76	3,42	0,90	4,09***
	Velika	3,12	0,71	3,35	0,82	4,26***
F		3,82*		0,62		

* p < 0,05, ** p < 0,01 in *** p < 0,001.

Rezultati t-testa, ki so predstavljeni v tabeli 4 in se nanašajo na primerjavo pripravljenosti za sodelovanje s policisti pri temeljnih policijskih dejavnostih, so pokazali, da med policisti in prebivalci obstajajo statistično značilne razlike med zaznavami pripravljenosti za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih ($t = -3,33$, $p < 0,001$). Srednje vrednosti pri prebivalcih so nad 3, medtem ko so pri policistih pod 3, kar kaže na večjo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih, kot zaznavajo policisti. Znotraj skupine policistov policisti s povprečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($F = 4,37$, $p < 0,05$) in tisti, ki delajo na majhnih policijskih postajah ($F = 3,27$, $p < 0,05$), zaznavajo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih bolj pozitivno. Znotraj skupine prebivalcev so prebivalci ($t = 2,47$, $p < 0,05$) v primerjavi s prebivalkami bolj pripravljeni sodelovati s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih.

Primerjava med policisti in prebivalci je pokazala, da policistke ($t = -3,54$, $p < 0,001$), policistke in policisti, starejši od 45 let ($t = -3,07$, $p < 0,01$), s končano višjo šolo ali doseženo drugo nižjo izobrazbo ($t = -2,40$, $p < 0,05$) oziroma s končano visoko šolo ali doseženo drugo visoko izobrazbo ($t = -2,64$, $p < 0,01$), s povprečnim ($t = -2,77$, $p < 0,01$) ali nadpovprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo ($t = -2,60$, $p < 0,01$) ter zaposleni na manjših ($t = -3,91$, $p < 0,001$) ali srednje velikih policijskih postajah ($t = -2,20$, $p < 0,05$), zaznavajo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih bolj pozitivno v primerjavi s prebivalci s podobnimi demografskimi lastnostmi.

Tabela 4: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih

		Policisti n = 520		Prebivalci n = 1.266		t
		M	S. O.	M	S. O.	
Vsi		3,09	0,77	2,94	1,09	-3,33***
Spol	Moški	3,07	0,77	3,02	1,08	-0,93
	Ženske	3,21	0,75	2,86	1,10	-3,54***
t		-1,44		2,47*		
Starost	45 let ali manj	3,07	0,77	2,96	1,11	-1,82
	Več kot 45 let	3,14	0,74	2,91	1,08	-3,07**
t		-0,94		0,89		
Izobrazba	Višja šola ali manj	3,08	0,78	2,95	1,11	-2,40*
	Visoka šola ali več	3,12	0,74	2,90	1,03	-2,64**
t		0,42		0,80		
Osebni dohodek	Podpovprečen	2,99	0,78	2,92	1,17	-1,02
	Povprečen	3,20	0,74	2,96	1,02	-2,77**
	Nadpovprečen	3,19	0,75	2,95	1,01	-2,60**
F		4,37*		0,13		
Velikost občine/ policijske postaje	Majhna	3,20	0,74	2,77	1,07	-3,91***
	Srednja	3,12	0,81	2,91	1,06	-2,20*
	Velika	3,00	0,75	2,97	1,10	-0,53
F		3,27*		2,03		

* p < 0,05, ** p < 0,01 in *** p < 0,001.

Rezultati t-testa, ki so predstavljeni v tabeli 5 in se nanašajo na primerjavo pripravljenosti za sodelovanje s policisti pri policijskem delu v skupnosti, so pokazali, da med prebivalci in policisti ni statistično značilnih razlik v zaznavanju pripravljenosti za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti. Razlike so šele v posameznih demografskih podskupinah.

Srednje vrednosti pri obeh skupinah so nad 3, kar kaže na precej pozitivno zaznavo pripravljenosti za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti. Znotraj skupine policistov policistke (t = 3,71, p < 0,001), tisti s povprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo (F = 4,37, p < 0,05) in tisti, ki prihajajo z manjših policijskih postaj (F = 5,24, p < 0,01), zaznavajo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti bolj pozitivno.

Primerjava med policisti in prebivalci je pokazala, da policistke (t = -3,54, p < 0,001), policisti in policistke, starejši od 45 let (t = -2,08, p < 0,05), s končano višjo šolo ali doseženo drugo nižjo izobrazbo (t = 6,26, p < 0,001), s povprečnim mesečnim dohodkom glede na povprečno slovensko plačo (t = -2,02, p < 0,05) ter zaposleni na manjših policijskih postajah (t = -3,24, p < 0,001), zaznavajo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti bolj pozitivno v primerjavi s prebivalci s podobnimi demografskimi lastnostmi.

Tabela 5: Primerjava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti pri policijskem delu v skupnosti

		Policisti n = 520		Prebivalci n = 1.266		t
		M	S. O.	M	S. O.	
Vsi		3,09	0,65	3,02	1,02	-1,67
Spol	Moški	3,07	0,64	3,14	0,97	1,28
	Ženske	3,23	0,65	2,92	1,05	-3,54***
t		3,71***		-1,93		
Starost	45 let ali manj	3,09	0,66	3,07	1,02	-0,37
	Več kot 45 let	3,12	0,61	2,98	1,02	-2,08*
t		-0,50		1,50		
Izobrazba	Višja šola ali manj	3,09	0,65	3,02	1,04	-1,37
	Visoka šola ali več	3,11	0,63	3,03	0,97	-1,11
t		-0,39		-0,16		
Osební dohodek	Podpovprečen	3,02	0,64	2,97	1,07	-0,75
	Povprečen	3,18	0,61	3,02	1,01	-2,02*
	Nadpovprečen	3,20	0,65	3,09	0,95	-1,35
F		4,37*		1,52		
Velikost občine/ policijske postaje	Majhna	3,24	0,62	2,90	1,05	-3,24***
	Srednja	3,05	0,66	3,05	0,97	-0,04
	Velika	3,03	0,65	3,04	1,03	0,18
F		5,24**		1,13		

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

Pri računanju povprečnih vrednosti (aritmetične sredine) smo ugotovili, da so odgovori prebivalcev in policistov blizu ocene 3, ki na petstopenjski lestvici pomeni *niti – niti* oziroma *ne morem se odločiti*. Zato smo preverili še druge srednje vrednosti, in sicer moduse (prevladujoče odgovore) in mediane (srednje vrednosti glede na ranžirno vrsto odgovorov) za vse v študijo vključene spremenljivke. Modus 3 se pojavlja na skoraj vseh merjenih spremenljivkah, razen pri oceni prebivalcev, da dajejo policistom podatke o kaznivih dejanjih (modus 4), mediana 3 pa je značilna za vse merjene spremenljivke, razen za sestavljene spremenljivke oziroma faktorje, ki so povprečje spremenljivk, s katerimi merimo posamezen faktor.

Da bi ugotovili, katere spremenljivke se povezujejo med seboj, in predvsem, katere se povezujejo z odnosom med policisti in prebivalci, smo opravili korelacijske analize, ki jih predstavljamo v tabelah 6 in 7. Izračunali smo Pearsonov koeficient korelacije in preverili, ali je v populaciji statistično značilno različen od 0. Koeficient smo izračunali zaradi dveh razlogov: 1) za preliminarne ocene dejavnikov, ki so povezani

z zaznavo odnosov med policisti in prebivalci, in 2) za preverjanje korelacij med neodvisnimi spremenljivkami – težava multikolinearnosti. Rezultati testa kažejo, da obstajajo statistično pomembne in pozitivne korelacije v zaznavi odnosov med policisti in prebivalci pri policistih ter: 1) vzajemnim spoštovanjem med policisti in prebivalci (r = 0,49, p < 0,01), 2) zaznavo pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih (r = 0,46, p < 0,01) in 3) zaznavo pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti (r = 0,51, p < 0,01).

Rezultati testa kažejo tudi, da obstajajo statistično pomembne in pozitivne korelacije v zaznavi odnosov med policisti in prebivalci pri prebivalcih ter: 1) vzajemnim spoštovanjem med policisti in prebivalci (r = 0,53, p < 0,01), 2) pripravljenostjo za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih (r = 0,24, p < 0,01) in 3) pripravljenostjo za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti (r = 0,24, p < 0,01).

S Pearsonovim koeficientom smo preverili, ali obstaja težava multikolinearnosti med neodvisnimi spremenljivkami. Iz tabel 6 in 7 je razvidno, da so korelacije med spremenljivkami ustrezne – med spremenljivkami ni multikolinearnosti. Opravili smo nadaljnje diagnostične teste, ki so potrdili odsotnost multikolinearnosti med spremenljivkami; test kolinearnosti (angl. *Variance Inflation Factor* – VIF) je bil v ustvarjenih modelih za vsako spremenljivko ustrezen (tabela 8).

pri policistih povezana: 1) odnos med policisti in prebivalci ($b = 0,13$, $p < 0,001$) in 2) zaznava pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih pri policistih ($b = 0,59$, $p < 0,001$). Hkrati so pri prebivalcih z njihovo pripravljenostjo za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti povezani: 1) odnos med policisti in prebivalci ($b = 0,05$, $p < 0,05$), 2) pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih ($b =$

Tabela 6: Pearsonov koeficient korelacije – policisti

	1	2	3	4
Odnos med policisti in prebivalci	–			
Vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci	0,49**	–		
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih	0,46**	0,35**	–	
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti	0,51**	0,35**	0,79**	–

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ in $n = 520$.

Tabela 7: Pearsonov koeficient korelacije – prebivalci

	1	2	3	4
Odnos med policisti in prebivalci	–			
Vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci	0,53**	–		
Pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih	0,24**	0,21**	–	
Pripravljenost za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti	0,24**	0,17**	0,86**	–

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ in $n = 1.266$.

Iz korelacijskih tabel je razvidno, da se pri obeh skupinah pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih močno pozitivno povezuje s pripravljenostjo za sodelovanje v policijskem delu v skupnosti, kar pomeni, da prebivalci, ki so na splošno pripravljene sodelovati s policijo, izražajo tudi visoko stopnjo pripravljenosti za sodelovanje pri policijskem delu v skupnosti. Nekoliko šibkejše se povezuje z vzajemnim spoštovanjem med policisti in prebivalci.

Rezultati regresijske analize, predstavljeni v tabeli 8, so pokazali, da sta z zaznavo pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti

0,79, $p < 0,001$), 3) spol (pri čemer so moški bolj pripravljene za sodelovanje) ($b = 0,08$, $p < 0,01$), 4) osebni dohodek, pri čemer so v primerjavi s prebivalci z nadpovprečnim dohodkom manj pripravljene za sodelovanje prebivalci s podpovprečnim dohodkom ($b = -0,08$, $p < 0,05$), in 5) velikost občine, in sicer so v primerjavi z velikimi občinami bolj pripravljene za sodelovanje prebivalci srednje velikih občin ($b = 0,09$, $p < 0,05$). Modela skupaj pojasnujeta 64,4 % variance zaznave pripravljenosti za sodelovanje prebivalcev s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti pri policistih in 74,5 % variance zaznane pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti.

Tabela 8: Regresijska analiza OLS: napovedovanje pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti

Pripravljenost za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti	Policisti				Prebivalci			
	(s. e.)	b	t	VIF	(s. e.)	b	t	VIF
Vzajemno spoštovanje med policisti in prebivalci	0,03	0,03	1,08	1,59	0,02	-0,03	-1,08	1,61
Odnos med policisti in prebivalci	0,03	0,13	4,42***	1,54	0,02	0,05	2,49*	1,57
Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih dejavnostih	0,03	0,59	22,83***	1,33	0,01	0,79	55,54***	1,11
Moški spol	0,05	-0,09	-1,71	1,09	0,03	0,08	2,67**	1,05
Starost > 45 let	0,04	-0,01	-0,16	1,19	0,03	-0,04	-1,43	1,10
Visoka izobrazba	0,04	-0,05	-1,26	1,09	0,04	0,01	0,23	1,22
Podpovprečen dohodek	0,05	-0,05	-0,97	2,26	0,04	-0,08	-2,13*	1,45
Povprečen dohodek	0,05	-0,05	-0,9	2,02	0,04	-0,07	-1,61	1,31
Majhna občina/policijska postaja	0,04	0,06	1,34	1,17	0,05	0,01	0,22	1,04
Srednja občina/policijska postaja	0,04	-0,04	-0,85	1,17	0,04	0,09	2,39*	1,05
F		90,77***				352,61***		
R ² (prilagojen)		64,4 %				74,5 %		

* p < 0,05, ** p < 0,01 in *** p < 0,001.

8 Razprava in sklepne misli

Prispevek se osredotoča na proučevanje odnosov med policisti in prebivalci, upoštevajoč različna področja policijskega dela v Sloveniji. Ugotovitve kažejo razlike v zaznavi vzajemnega spoštovanja, medsebojnih odnosov ter pripravljenosti za sodelovanje v osnovnih policijskih dejavnostih in dejavnostih policijskega dela v skupnosti pri policistih in prebivalcih. Kažejo se tudi razlike v dejavnostih, ki so povezani z zaznavo pripravljenosti za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v skupnosti pri policistih in prebivalcih.

Prebivalke so odnose med prebivalci in policisti zaznavale bolj pozitivno kot policistke, ne pa bolj pozitivno kot moški (razlika v povprečjih med prebivalkami in prebivalci ni bila statistično značilna). Tudi pri zaznavi vzajemnega spoštovanja med policisti in prebivalci, pri prebivalcih ni razlike glede na spol. Razlik v povprečju med prebivalkami in policisti nismo testirali, prisotne pa so med policisti in prebivalci na splošno (torej, nevezano na spol ali druge demografske dejavnike, prebivalci ocenjujejo odnose s policisti bolje, kot jih zaznavajo policisti). To velja za medsebojne odnose, ne pa tudi

za medsebojno spoštovanje (enako ugotavljajo tudi Hawdon in Ryan, 2003; Kutnjak Ivkovich, 2008). Starejši policisti odnosa s prebivalci niso zaznavali bolje kot mlajši policisti. Tega so starejši in mlajši prebivalci ocenjevali bolje kot policisti v isti starostni skupini (enako ugotavljajo Reising in Giacomazzi, 1998; Reising et al., 2012).

Bolj izobraženi policisti zaznavajo odnose s prebivalci bolj pozitivno kot manj izobraženi policisti. Predvidevamo, da so višje izobraženi policisti usposobljeni za medosebno komunikacijo, kar jim omogoča razviti bolj osebne odnose s prebivalci. Hkrati obstaja možnost, da višje izobraženi policisti zaradi značilnosti dela, ki jim preprečuje vsakodnevne neposredne stike s storilci prekrškov in kaznivih dejanj ter preostali prebivalci, zaznavajo odnose s prebivalci bolj pozitivno – ni namreč vpliva negativnih izkušenj (potrebno je nadaljnje raziskovanje). Policisti, ki so svoj dohodek ocenili kot podpovprečen, so slabše zaznavali odnose s prebivalci. Obstaja možnost, da frustracije, ki so posledica socialne ogroženosti, vodijo policiste v bolj ciničen pogled na svet in opravljanje izključno osnovnih policijskih nalog. Rezultati naše študije ne potrjujejo v celoti ugotovitev Lobnikarja s sodelavci (2016),

da z večanjem občine oziroma policijske postaje zaznava kakovosti medsebojnih odnosov med policisti in prebivalci slabi zaradi neosebne odnosov in nepoznavanja posameznikov v večjih naseljih, kar onemogoča gradnjo kakovostnih medsebojnih odnosov med pripadniki posamezne skupnosti in policijo. V študiji smo ugotovili, da to velja le za policiste, pri katerih je bila ugotovljena razlika med majhnimi in srednje velikimi občinami. Tovrstnih razlik pri prebivalcih ni bilo. Vidik velikosti naselja je v prihodnjih študijah treba nadgraditi tudi s podatki o obsegu in vrsti kriminalitete ter stopnji viktimiziranosti prebivalstva.

V povprečju so prebivalci izrazili nižjo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje s policisti v policijskih dejavnostih, kot so jim pripisovali policisti. Policisti, ki svoj mesečni dohodek ocenjujejo kot povprečen oziroma nadpovprečen in delajo na manjših policijskih postajah, so bolj pozitivno zaznavali pripravljenost prebivalcev za sodelovanje z njimi v osnovnih policijskih dejavnostih. Predvidevamo, da zadovoljstvo s plačo vpliva na posameznikovo (ne) vključevanje v policijsko subkulturo, za katero sta značilna zaprtost skupine in posebno proorganizacijsko vedenje¹⁷ (Tankebe in Meško, 2015). Opravljanje osnovnih policijskih dejavnosti v manjših naseljih omogoča osebno poznavanje prebivalcev, ki imajo v vsakodnevnih stikih s policisti priložnost neposredno oceniti njihovo legitimnost in učinkovitost delovanja (Meško, Tankebe, Čuvan in Šifrer, 2014; Prisljan, Meško, Lobnikar in Čuvan, 2017). Prebivalke so odnose med seboj in policisti ocenjevale bolj pozitivno kot policistke, ne pa bolj pozitivno kot (moški) prebivalci. Kljub temu so (moški) prebivalci izražali večjo pripravljenost za sodelovanje s policisti v osnovnih policijskih nalogah, kot so navedli policisti. Predvidevamo, da so zaradi značilnosti dela v tovrstnih policijskih dejavnostih (ohranjanje javnega reda in miru ter preventivne dejavnosti) moški bolj pripravljeni sodelovati s policisti.

Zaznava policistov glede pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje z njimi v dejavnostih policijskega dela v skupnosti je povezana z njihovim odnosom s prebivalci in zaznavo pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje z njimi v osnovnih policijskih nalogah. Gradnja odnosa s prebivalci pomembno vpliva na pripravljenost prebivalcev v lokalnih skupnostih za sodelovanje s policisti (Buren, 2007). Policija kot organizacija mora svoje pripadnike usposobiti, da bodo prebivalce uspešno spodbujali k sodelovanju z njimi ter jim pokazali, da je uspeh pri izboljšanju stanja v njihovi skupnosti mogoč le s sodelovanjem (Colquhoun, 2004). Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti v dejavnostih policijskega dela v

skupnosti pa je povezana s kakovostjo odnosa s policisti, širšo pripravljenostjo prebivalcev za sodelovanje v osnovnih policijskih dejavnostih, spolom, osebnim dohodkom in velikostjo občine. Na pomen odnosov oziroma medosebnih kompetenc policistov za sodelovanje prebivalcev s policisti sta opozorila že Gorenak in Gorenak (2011). Policisti morajo ob stikih s prebivalci poskrbeti za spoštljivo, dostojanstveno in pravično obravnavo (Nalla et al., 2014). Sodelovanje prebivalcev s policisti temelji na dobrih izkušnjah s policisti.

Policistke in starejši policisti zaznavajo pripravljenost prebivalcev za sodelovanje z njimi v dejavnostih policijskega dela v skupnosti bolj pozitivno kot prebivalke in starejši prebivalci. Lurigio in Skogan (1994) sta ugotovila, da so starejši policisti bolj pripravljeni sodelovati v dejavnostih policijskega dela v skupnosti in da podpora skupnosti zaznavajo bolj pozitivno (Moon in Zager, 2007). Ugotovitve kažejo, da so moški bolj pripravljeni sodelovati s policisti v policijskih dejavnostih policijskega dela v skupnosti. Hkrati so prebivalci z nadpovprečnim mesečnim dohodkom bolj pripravljeni sodelovati s policisti kot prebivalci s podpovprečnim osebnim dohodkom. Predvidevamo, da ti prebivalci posvečajo večjo pozornost varnosti v občinah, saj so njihove vsakodnevne potrebe zadovoljene (socialno-ekonomska varnost) in jim ni treba skrbeti za vsakodnevno oziroma mesečno preživetje. Poleg tega pa revnejše prebivalstvo hitreje postane t. i. policijska lastnina (angl. *police property*), ki se zaradi intenzivnejšega nadzora tega dela populacije počuti še bolj ogroženo (Wakefield in Fleming, 2009).

Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policisti kaže na prisotnost relativno specifičnih oblik sodelovanja s policisti in omejenega partnerstva (Etzioni, 2011; Hughes, 1996). Sklepamo lahko tudi, da pozitivne zaznave policistov glede pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje z njimi kažejo na prepričanje policistov o lastni legitimnosti, ki je temelj za sodelovanje prebivalcev s policijo (Hinds in Murphy, 2007; Tankebe, 2012).

Iz rezultatov regresijske analize izhaja, da sta vzpostavljane ustreznega odnosa s prebivalci v postopkih (postopkovna pravičnost) in vzdrževanje sodelovanja s tistimi, ki izkazujejo voljo sodelovati v osnovnih policijskih dejavnostih, za slovensko policijo izziv. Tu se poraja vprašanje, ali prebivalci razlikujejo med policijskim delom v skupnosti in drugimi policijskimi dejavnostmi. Poleg tega je treba opozoriti na indikativen rezultat, ki kaže na to, da revnejši del populacije ne izkazuje pripravljenosti za sodelovanje pri policijskem delu v skupnostih. Sedanje stanje bi bilo mogoče izboljšati s kakovostnim policijskim delom – tj. nediskriminatornim vedenjem policistov do prebivalcev, ne glede na njihov družbeni položaj (distributivna pravičnost), saj ljudje pogosto razumejo odnos

¹⁷ Proorganizacijsko vedenje označuje diskrecijsko vedenje, ki ni formalno nagrajeno, ampak je namenjeno promoviranju učinkovitosti organizacije (Organ, 1988).

policistov do njih kot odnos države do prebivalstva, saj je policija najbolj vidna institucija države.

Socialna zaželenost odgovorov je glavna omejitev študije, ki smo jo poskusili omiliti z zagotavljanjem anonimnosti podatkov. Prihodnje raziskovanje bi se moralo osredotočiti na poglobljeno kvalitativno raziskovanje, saj je na večini pet-stopenjskih lestvic prevladovala ocena (modus) 3, ki pomeni »niti niti« oz. »se ne morem odločiti«. Pri tem bi bilo treba raziskovanje usmeriti v 1) vrste odnosov med policisti in prebivalci v posebnih dejavnostih policijskega dela v skupnosti, 2) odnose in sodelovanje med prebivalci in policisti v urbanih in ruralnih okoljih in 3) razloge za sodelovanje prebivalcev s policisti v različnih dejavnostih policijskega dela, predvsem pa bi bilo treba preveriti vsebino šestih stebrov policijskega dela v skupnosti, ki jih EUCPN (2019) poudarja kot ključne za razvoj policijskega dela, usmerjenega v skupnost v demokratičnem evropskem okolju. Policijsko dejavnost je treba proučevati tudi okviru skupnostne povezanosti, ki temelji na: 1) skupnih vrednotah in kulturi, 2) družbenem redu in družbenem nadzorstvu, 3) solidarnosti in majhnih socialnih razlikah, 4) socialnih mrežah in socialnem kapitalu ter 5) navezanosti na kraj prebivanja in identifikaciji z njim (Forrest in Kearns, 2001). Prispevek zaključujemo z mislijo Pečarja (2001), ki je zapisal, da je policijsko delo (usmerjeno) v skupnosti možno uspešno izvajati le v demokratičnem okolju in v razmerah partnerske enakosti. Slednja temelji na zaupanju in dobrih odnosih.

Literatura

- Adams, R. E., Rohe, W. M. in Arcury, T. A. (2002). Implementing community-oriented policing: Organizational change and street officer attitudes. *Crime & Delinquency*, 48(3), 399–430.
- Alpert, G. P. in Dunham, R. G. (1996). Community policing. *Journal of Police Science and Administration*, 14(3), 212–222.
- Bates, L. J., Antrobus, E., Bennet, S. in Martin, P. (2015). Comparing police and public perceptions of a routine traffic encounter. *Police Quarterly*, 35(4), 216–224.
- Bayley, D. H. (2006). *Changing the guard. Developing democratic police abroad*. New York: Oxford University Press.
- Beck, A. (2004). Understanding the criticality of context in developing community policing: A post Soviet case study. In G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in central and eastern Europe: Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 49–66). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Beck, K., Boni, N. in Packer, J. (1999). The use of public attitudes surveys: What can they tell the police managers? *Policing*, 22(2), 191–216.
- Benedict, W. R., Brown, B. in Bower, D. J. (2000). Perceptions of the police and fear of crime in a rural settings: Utility of a geographically focused survey for police services, planning, and assesment. *Criminal Justice Policy Review*, 11(4), 275–259.
- Bottoms, A. in Tankebe, J. (2012). Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice. *Journal of Criminal Law & Criminology*, 102(1), 119–170.
- Brooks, L., Piquero, A. in Cronin, J. (1993). Police officer attitudes concerning their communities and their roles: A comaprison of two suburban police departments. *American Journal of Police*, 12(3), 115–139.
- Brown, K. in Coulter, P. B. (1983). Subjective and objective measures of police service delivery. *Public Administration Review*, 43(1), 50–58.
- Buren, B. A. (2007). *Evaluating citizen oversight of police*. New York: LBF Scholary.
- Cao, L., Frank, J. in Cullen, F. T. (1996). Race, community context and confidence in the police. *American Journal of Police*, 15(1), 3–22.
- Colquhoun, I. (2004). *Design out crime: Creating safe and sustainable communities*. Oxford: Architectural Press.
- Cordner, G. (2014). Community policing. V M. Reisig in R. Kane (ur.), *The Oxford Handbook of Police and Policing* (str. 148–171). Oxford: The Oxford University Press.
- Correia, M. E., Reisig, M. D. in Lovrich, N. P. (1996). Public perceptions of state police: An analysis of individual-level and contextual variables. *Journal of Criminal Justice*, 24(1), 17–28.
- Etzioni, A. (2011). Authoritarian versus responsive communitarian bioethics. *Journal of Medical Ethics*, 37, 17–23.
- European Crime Prevention Network [EUCPN]. (2019). *Toolbox Series No. 14, Community-oriented policing in the EU today* (Draft document). Brussels: EUCPN.
- Forrest, R. in Kearns, A. (2001). Social cohesion, social capital and the neighbourhood. *Urban Studies*, 38(12), 2125–2143.
- Gau, J. M. (2010). A longitudinal analysis of citizen's attitudes about police. *Policing*, 33(2), 236–252.
- Goodman-Delahunty, J. (2010). 'Four ingredients: New recipes for procedural justice in Australian policing'. *Policing*, 4(1), 403–410.
- Gorenak, V. in Gorenak, I. (2011). Dejavniki pripravljenosti lokalnih skupnosti za sodelovanje s policijo v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62(3), 253–262.
- Greene, J. R. in Decker, S. (1989). Police and community perceptions of the community role in policing: The Philadelphia experience. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 28(2), 105–123.
- Hawdon, J. in Ryan, J. (2003). Police-resident interactions and satisfaction with police: An empirical test of community policing assertions. *Criminal Justice Policy Review*, 14(55), 55–74.
- Hawdon, J. in Ryan, J. (2011). Neighborhood organizations and resident assistance to police. *Sociological forum*, 26(4), 897–920.
- Hills, A. (2014). Partnership policing: Is it relevant in Kano, Nigeria? *Criminology & Criminal Justice*, 14(1), 8–24.
- Hinds, L. in Murphy, K. (2007). Public satisfaction with police: Using procedural justice to improve police legitimacy. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 40(1), 27–42.
- Hope, T. (1995). Community crime prevention. V M. Tonry in D. Farrington (ur.), *Crime and Justice, Strategic approaches to crime prevention* (str. 21–89). Chicago: University of Chicago Press.
- Hough, M., Jackson, J., Bradford, B., Myill, A. in Quinton, P. (2010). Procedural justice, trust and institutional legitimacy. *Policing*, 4(3), 203–210.
- Hughes, G. (1996). Communitarianism and law and order. *Critical Social Policy*, 16(49), 17–41.
- Ivančič, D. in Žibrat, B. (2016). Izkušnje Policijske uprave Murska Sobotna pri izvajanju policijskega dela v skupnosti na območju Pomurja. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *2. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih* (str. 3–11). Maribor: Univerzitetna založba Univerze.

31. Jackson, J. in Bradford, B. (2009). Crime, policing and social order: On the expressive nature of public confidence in policing. *The British Journal of Sociology*, 60(3), 493–521.
32. Jackson, J. in Sunshine, J. (2007). Public confidence in policing: A neo-Durkheimian perspective. *British Journal of Criminology*, 47(2), 214–233.
33. Janetta, J. in Lachman, P. (2011). *Promoting partnerships between police and community supervision agencies. How coordination can reduce crime and improve public safety*. Pridobljeno na <https://www.urban.org/sites/default/files/publication/27396/412362-Promoting-Partnerships-between-Police-and-Community-Supervision-Agencies.PDF>
34. Jere, M., Sotlar, A. in Meško, G. (2012). Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(1), 3–13.
35. Jesilow, P., Meyer, J. in Namazzi, N. (1995). Public attitudes toward the police. *American Journal of Police*, 14(2), 67–88.
36. Johnson, T. R. (1993). *The public and the police in the city of Chicago*. Chicago: Northwestern University.
37. Kusow, A. M., Wilson, L. C. in Martin, D. E. (1997). Determinants of citizen satisfaction with the police: The effects of residential location. *Policing*, 20(4), 655–664.
38. Kutnjak Ivkovich, S. (2008). Comparative study of public support for the police. *International Criminal Justice Review*, 18(4), 406–434.
39. Lewis, S., Rosenberg, H. in Sigler, R. T. (1999). Acceptance of community policing among police officers and police administrators. *Policing*, 22(4), 567–588.
40. Liederbach, J., Fritsch, E. J., Carter, D. L. in Bannister, A. (2008). Exploring the limits of collaboration in community policing: A direct comparison of police and citizen views. *Policing*, 31(2), 271–291.
41. Lobnikar, B. in Prisljan, K. (2017). Uspešnost policijskega dela v skupnosti: Podobnosti in razlike v samoznani policijski oceni prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 3. *nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 55–66). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
42. Lobnikar, B., Prisljan, K. in Modic, M. (2016). Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(2), 89–110.
43. Lobnikar, B., Sotlar, A. in Meško, G. (2013). Razvoj policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 5–18.
44. Lord, V. B., Kuhns, J. B. in Friday, P. C. (2009). Small city community policing and citizen satisfaction. *Policing*, 32(4), 574–594.
45. Lurigio, A. J. in Skogan, W. G. (1994). Winning the hearts and minds of police officers: An assessment of staff perceptions of community policing in Chicago. *Crime and delinquency*, 40(3), 315–330.
46. Makin, D. A. in Marenin, O. (2017). Let's dance: Variations of partnerships in community policing. *Policing*, 11(4), 421–436.
47. Maquire, E. R. in Wells, W. (2002). Community policing as communication reform. V H. Giles (ur.), *Law enforcement, communication and community* (str. 33–66). Philadelphia: John Benjamins.
48. Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo? *Teorija in praksa*, 38(2), 272–289.
49. Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice – International perspectives* (str. 84–114). New York: Russell Sage Foundation.
50. Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). Policijsko delo v skupnosti: Razumevanje uvoženih idej, njihova kontekstualizacija in implementacija. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 89–108), Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
51. Meško, G. in Lobnikar, B. (2018). Police reforms in Slovenia in the past 25 years. *Policing*. doi: 10.1093/police/pay008.
52. Meško, G. in Sotlar, A. (2012). Preprečevanje kriminalitete v lokalnih skupnostih – med ad hoc pristopi in na znanju temelječih preventivnih dejavnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(3), 229–239.
53. Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/Tacen_15112012/Porocilo_CRP_zagotavljanje_varnosti_v_lokalni_skupnosti_FVV_2010_2012.pdf
54. Meško, G., Tankebe, J., Čuvan, B. in Šifer, J. (2014). Samozaznava legitimnosti policistov in pravosodnih policistov v Sloveniji: Perspektive postopkovne pravičnosti nadrejenih, odnosov s sodelavci in zaznane legitimnosti policije v javnosti. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(3), 221–231.
55. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2016). *Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije 2016, Poročilo*. Pridobljeno na: http://www.policija.si/images/stories/NovinarskoSredisce/SporocilaZaJavnost/2017/02_februar/06_jm_raziskava_o_delu_policije/POROČILO_Ocene_Prebivalcev_O_Delu_Policije_2016.pdf
56. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2017a). *Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2018-2022*. Pridobljeno na <https://skupnostobcin.si/wp-content/uploads/2017/08/resolucija-zatiranje-kriminalitete-2018-2022.pdf>
57. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2017b). *Temeljne usmeritve za izdelavo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2018-2022*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Usmeritve/TEMELJNE_USMERITVE_2018-2022.pdf
58. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2018). *Letno poročilo o delu policije za 2017*. Pridobljeno na <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2017.pdf>
59. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. (2013). *Strategija policijskega dela v skupnosti*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija.
60. Moon, B. in Zager, L. J. (2007). Police officers' attitudes toward citizen support: Focus on individual, organizational and neighborhood characteristic factors. *Policing*, 30(3), 484–497.
61. Nalla, K. M., Meško, G. in Modic, M. (2016). Assessing police-community relationships: Is there a gap in perceptions between police officers and residents? *Policing and Society*, 28(3), 271–290.
62. O'Connor, C. D. (2008). Citizen attitudes toward the police in Canada. *Policing*, 31(4), 578–595.
63. Organ, D. (1988). *Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Lexington: Lexington Books.
64. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001a). V skupnost usmerjeno policijsko delo: Primerjava med mnenji policistov in prebivalcev. *Varstvoslovje*, 3(3), 182–189.
65. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001b). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: Ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s poravki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

66. Pavlovič, Z. (1998). Mednarodni anketi o kriminaliteti oz. viktimizaciji Slovenija (Ljubljana) 1992–1997 (1. del). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50(1), 30–37.
67. Pavlovič, Z. (1999). Mednarodni anketi o kriminaliteti oz. viktimizaciji Slovenija (Ljubljana) 1992–1997 (2. del). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 49(3), 257–265.
68. Pečar, J. (1991). *Neformalno nadzorstvo*. Radovljica: Didakta.
69. Pečar, J. (2001). Policija in (lokalna) skupnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 52(2), 132–140.
70. Prislán, K., Meško, G., Lobnikar, B. in Čuvan, B. (2017). Samoznana legitimnost pri policistih v Sloveniji – primerjava med študijama v letih 2013 in 2016. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 68(2), 100–115.
71. Pusić, E. (1963). *Lokalna zajednica*. Zagreb: Narodne novine.
72. Redshaw, J., Sanders, F. in Mawby, R. (1995). *Core policing, ancillary tasks and alternative providers: Views from the ground*. Exeter: Devon & Cornwall Constabulary.
73. Reising, M. D. in Giacomazzi, A. L. (1998). Citizen perceptions of community policing: Are attitudes toward the police important? *Policing*, 21(3), 311–325.
74. Reising, M. D. in Parks, B. R. (2003). Neighborhood context, police behavior and satisfaction with police. *Justice Research and Policy*, 5(1), 37–65.
75. Reising, M. D., Tankebe, J. in Meško, G. (2012). Procedural justice, police legitimacy, and public cooperation with the police among young Slovene adults. *Varstvoslovje*, 14(2), 147–164.
76. Scaglion, R. in Condon, R. C. (1980). Determinants of attitudes toward city police. *Criminology*, 17(4), 484–494.
77. Schafer, J. A. (2002). »Im not against it in theory ...«: Global and specific community policing attitudes. *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, 25(4), 669–686.
78. Shilston, T. (2015). Democratic policing, community policing and the fallacy of conflation in international police development missions. *International Journal of Police Science & Management*, 17(4), 207–215.
79. Skogan, W. G. (2009). Concern about crime and confidence in the police: Reassurance or accountability? *Police Quarterly*, 12(3), 301–318.
80. Skogan, W. G. in Hartnett, S. M. (1997). *Community policing: Chicago style*. New York: Oxford University Press.
81. Slovar slovenskega knjižnega jezika [SSKJ]. (2019). *Odnos*. Pridobljeno na <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=odnos>
82. Smith, P. E. in Hawkins, R. O. (1973). Victimization, types of citizen-police contacts, and attitudes toward the police. *Law & Society Review*, 8(1), 135–152.
83. Sower, C., Holland, J., Tiedke, K. in Freeman, W. (1957). *Community involvement*. Glencoe: The Free Press.
84. Statistični urad Republike Slovenije (SURS). (2018). *Prebivalstvo*. Pridobljeno na <https://www.stat.si/StatWeb/sl/Field/Index/17/104>
85. Sunshine, J. in Tyler, T. R. (2003). Moral solidarity. Identification with the community, and the importance of procedural justice: The police as prototypical representatives of a group's moral values. *Social Psychology Quarterly*, 66(2), 153–165.
86. Šuklje Erjavec, I., Miklavčič, T., Rogelj, A. in Jerman, Z. (ur.). (2016). *Nacionalno poročilo o urbanem razvoju – Habitat III*. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja.
87. Tankebe, J. (2009). Public cooperation with the police in Ghana: Does procedural fairness matter? *Criminology*, 47(4), 1265–1293.
88. Tankebe, J. (2012). Viewing things differently: The dimensions of public perceptions of police legitimacy. *Criminology*, 51(1), 103–135.
89. Tankebe, J. in Meško, G. (2015). Police self-legitimacy, use of force, and pro-organizational behaviour in Slovenia. V G. Meško in J. Tankebe (ur.), *Trust and legitimacy in criminal justice* (str. 261–277). Cham: Springer.
90. Thomas, T. J. (2012). *Citizen, customer, partner: Engaging the public in public management*. Armonk: M. E. Sharpe.
91. Tominc, B. (2013). Perspektive zagotavljanja varnosti v urbanih okoljih na Zahodnem Balkanu. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 19–32.
92. Trojanowicz, R. C. (1972). Police-community relations: Problems and process. *Criminology*, 9(4), 401–423.
93. Tyler, T. R. in Fagan, J. (2008). Legitimacy and cooperation: Why do people help the police fight crime in their communities? *Journal of Criminal Law*, 6. 231–275.
94. Unity. (2019). *Documents*. Pridobljeno na <https://www.unity-project.eu/index.php/documents/>
95. Wakefield, A. in Fleming, J. (2009). *The Sage dictionary of policing*. London: SAGE Publications Ltd.
96. Weitzer, R. in Tuch, S. A. (1999). Race, class, and perceptions of discrimination by the police. *Crime & Delinquency*, 45(4), 494–507.
97. Worall, J. L. (1999). Public perceptions of police efficacy and image: The 'fuziness' of support of the police. *American Journal of Criminal Justice*, 24(1), 47–66.
98. Worden, R. E. (1990). A badge and a baccalaureate: Policies, hypotheses, and further evidence. *Justice & Quarterly*, 7(3), 565–592.
99. Zakon o lokalni samoupravi (ZLS). (2007, 2008, 2009, 2010, 2012). *Uradni list RS*, (94/07, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12).
100. Zakon o občinskem redarstvu (ZORed). (2006, 2017). *Uradni list RS*, (139/06, 9/17).
101. Zakon o organiziranosti in delu v policiji (ZODPol). (2013, 2014, 2015, 2016). *Uradni list RS*, (15/13, 11/14, 86/15, 77/16).

Analysis of the Nature and Quality of Relations between Police Officers and Residents in Slovenia

Gorazd Meško, Ph.D., Professor of Criminology and Head of the Institute of Criminal Justice and Security, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: gorazd.mesko@fvv.uni-mb.si

Urška Pirnat, M.A., Assistant and Junior Researcher, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: urska.pirnat@fvv.uni-mb.si

Vanja Ida Erčulj, M.A., Lecturer, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: vanja.erculj@fvv.uni-mb.si

Rok Hacin, Ph.D., Assistant Professor of Criminology, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: rok.hacin@fvv.uni-mb.si

This paper focuses on the study of relations between police officers and residents in Slovenia. Perceptions of police officers and residents regarding mutual respect, quality of relations, and willingness to cooperate with police officers in performing fundamental tasks and community policing were compared. The sample is comprised of 520 police officers and 1,266 residents from 24 Slovenian municipalities and police stations. Results of t-tests and ANOVA showed that differences in perceptions of relations and willingness to cooperate with police officers in performing fundamental tasks and community policing exist between police officers and residents. Results of regression analyses showed that factors quality of relations, willingness to cooperate with police officers in performing fundamental tasks, gender, personal income and size of the municipality correlate with willingness of residents to cooperate with police officers in community policing. Their willingness to cooperate with police officers in performing fundamental tasks is highly positively correlated to their willingness to cooperate with police officers in community policing. These findings indicate that residents do not differentiate between the various activities of the police, but they are generally willing to cooperate with the police. In conclusion, findings of the study are discussed, limitations are highlighted, and proposals for future research are pointed out.

Keywords: police, residents, relations, local community, Slovenia

UDC: 351.741(497.4)